

تازه‌های کتاب در مورد خاورمیانه

تدوین کنندگان کتاب، تنها محققان و فعالان میانه‌رو از هر دو اردوگاه در این کتاب معرفی شده‌اند، اما مدعی هستند بحث‌های کتاب بسیار مفید و ضروری است. نویسندگان مقالات کتاب، بحث‌های مهمی چون «جنبش‌های اسلامی در پایان قرن بیستم»، «ثبات و اصلاحات سیاسی در شمال آفریقا»، و «چالش مدرنیته لیبرال» را مورد تجزیه و تحلیل قرار داده‌اند. بحث‌هایی نظیر رابطه سیاست و دین در سراسر کتاب نهفته است و به نظر تدوین کنندگان کتاب، کشمکش میان فرهنگ سکولار و فرهنگ مذهبی عرصه کشمکش آینده خواهد بود، و نه کشمکش میان فرهنگ‌های غربی و اسلامی.

Imad-aDean Ahmad and Ahmed Yousef, eds. *Islam, and the West: A Dialogue*. Washington DC: United Association For Studies and Research and the American Muslim Foundation, 1998. 250 Pages.

گفتگوی اسلام و غرب

این کتاب روشنفکران و فعالان مسلمان از یک طرف و متخصصان غربی را از طرف دیگر برای گفتگو پیرامون روابط میان اسلام و غرب به گردهم آورده است. به گفته

Amatzia Baram, *Building Toward Crisis: Saddam Hosayn's Strategy for Survival*. Washington, D.C: Washington Institute for Near East Policy, 1998. 155 Pages.

بحران سازی: استراتژی صدام حسین برای بقا

کتاب عرصه داخلی و منطقه ای عراق را مدنظر قرار داده است. نویسنده با شروع سیاست های داخلی صدام در رابطه با بقاء سیاسی خود، به ابتکارات ماهرانه او در رابطه با ایجاد نیروهای متعارض نظیر خانواده، قبیله، حزب و قدرت نظامی اشاره می کند. افشای روابط خانوادگی بیانگر وجود شکافهای عمیق، به ویژه با توجه به درگیری ظاهری صدام در کشتن حسین کامل داماد خود به جرم فرار است. کاهش تجهیزات نظامی و توان مالی عوامل بی ثبات سازنده را گسترش می دهد. صدام حسین توجه دقیقی به فعالیت های نظامی از طریق سرویس اطلاعاتی خود (مخابرات) و سازمان امنیتی ویژه (الامن الخاص)، و همچنین گارد کاخ (الحمايه) معطوف می کند. به گفته نویسنده صدام حسین با انتصاب افسران گزینش شده

و کسب حمایت قاطع از حزب بعث، به تداوم بقاء خود کمک می کند. نویسنده در بخشهای بعدی کتاب به وجود تنشهای مداوم در روابط عراق با همسایگان نزدیک عرب و غیرعرب آن اشاره می کند، و این در حالی است که صدام برای جلب حمایت آنها نیز تلاش کرده است. حافظ اسد، شاه حسین و سلیمان دمیرل نمونه های این رهبران هستند که هیچ گاه با صدام به توافق نرسیدند. برخی ملاحظات استراتژیک که مانع این نزدیکی شده است عبارتند از: سیاست عراق در برابر گروههای کرد، نگرانی در رابطه با اختصاص میزان آب فرات، و گله از عدم حمایت از عراق در جنگ ۱۹۹۱. به نظر نویسنده مادام که صدام در قدرت است، امیدی به بهبود روابط عراق با کشورهای عرب خلیج فارس نمی رود. وی در بخش پایانی کتاب نسبت به تحریکات احتمالی بیشتر صدام حسین و ضرورت تحت مراقبت قرار دادن او هشدار می دهد.

«پیچیدگی‌های بازگشت و آشتی» می‌پردازد و شامل مقالاتی در مورد عکس‌العمل جوانان نسبت به آشتی و بازگشت مسیحیان به جبل لبنان را می‌شود.

George A. Bournoutian, Tr, *Russia and Armenians of Transcaucasia*, Costa Mesa, CA: Mazda Publishers, 1998, 485 Pages.

روسیه و آرامنه قفقاز

بسیاری از منابع دست اول مربوط به سلطه روسیه بر ارمنستان قفقاز در فاصله سالهای ۱۷۹۷ و ۱۸۸۹ در این کتاب مورد استفاده قرار گرفته است. مکاتبات دولتی از منابع ارمنی، گرجی، روسی و فارسی به انگلیسی ترجمه و در این کتاب ارائه شده است. مکاتبات داخلی روسیه میان مقامات سیاسی، و نیز نامه‌های مقامات مذهبی ارمنی به دولت روسیه از جمله مواد مورد استفاده نویسنده است. لور نوتیان اظهار امیدواری کرده است که این کتاب باعث تشویق سایر محققان جهت ارائه آثار تحقیقاتی پیرامون هزاران سند مربوط به مردمان گوناگون قفقاز شود و درک بهتر

George Emile Irani, ed, *Reconciliation Processes and the Displaced Communities in Post-War Lebanon*. Byblos, Lebanon: Lebanon American University, 1997, 298 Pages.

فرایندهای آشتی و جوامع بی‌خانمان در لبنان پس از جنگ

این کتاب محصول مباحثاتی است که در مارس ۱۹۹۶ در سمینار دانشگاه آمریکایی بیروت در بیبلوس در لبنان برگزار شد. هدف این کتاب کشف راه حل برای مشکلات بی‌خانمانی جمعیت و اختلافات فرقه‌ای است که جامعه پس از جنگ داخلی لبنان را با مشکل مواجه ساخته است. ریاض نصار رئیس دانشگاه آمریکایی بیروت در مقدمه کتاب گفته است که این دانشگاه مسئولیت دارد، گفتگو میان طرفین درگیر را گسترش دهد و برای حل اختلافات فرقه‌ای لبنان فضای مناسب ایجاد کند. بخش اول کتاب «مرور و ارزیابی پدیده بی‌خانمانی در لبنان» عنوان دارد. در این بخش مقالاتی پیرامون جنبه‌های اجتماعی و اقتصادی سیاسی بی‌خانمانی و نیز استراتژی حل این مشکل آورده شده است. بخش دوم کتاب به

Michael j. Cohen and Martin Kolinsky, eds, *Demise of the British Empire in the Middle East: Britain's Responses to Nationalist Movements, 1943-55*. Potland, OR: Frank Cass, 1999, 249 Page.

سقوط امپراطوری انگلستان در خاورمیانه: پاسخهای انگلستان به جنبشهای ناسیونالیستی

در این کتاب چندین نویسنده، آمریکایی، انگلیسی و اسرائیلی تحولات دوران پس از جنگ جهانی دوم درباره سقوط استعمار انگلیس در مصر، عراق و اردن را مورد بحث و بررسی قرار داده اند. انگلستان پس از جنگ کنترل این کشورها را برای حفظ عرضه آسان منابع مختلف از جمله پنبه و نفت لازم می دید. اهمیت حفظ قدرت بر کانال سوئز باعث جابجایی اولویت امنیت نظامی و جنگ سرد به جای تجارت شد. کوهن و کولینسکی مقالاتی را گرد هم آورده اند که تضعیف سلطه امپراطوری انگلستان را به بحث می گذارند. رودنی و یلسون ابعاد و نتایج تغییر و تحول در موقعیت اقتصادی انگلستان را از یک اعتبار دهنده

تاریخ فرهنگی، اجتماعی-اقتصادی و سیاسی منطقه را امکان پذیر سازد.

Edward A. Allworth, ed. *The Tatars of Crimea: Return to the Homeland*, Durham, NC: Duke University Press, 1998, 360 Pages.

تاتارهای کریمه: بازگشت به وطن

این کتاب بقای هویت تاتارهای کریمه را نه تنها طی نیم قرن سلطه روسیه در فدراسیون داخلی شوروی، بلکه در دوران پس از فروپاشی شوروی مورد بررسی قرار می دهد. تغییرات ناشی از مهاجرت و بازگشت تاتارها به شبه جزیره کریمه نیز به بحث گذاشته شده است. نسخه فعلی که چاپ دوم کتاب است، نظرات و دیدگاههای بومی را در مورد تحولات فرهنگی، اقتصادی و سیاسی جاری در برمی گیرد. چاپ اول کتاب در ۱۹۸۸ یعنی قبل از فروپاشی اتحاد شوروی منتشر شد، در چاپ دوم تغییرات منطقه ای پس از سقوط شوروی به چاپ قبلی اضافه شده است.

آلمان، ترکیه و صهیونیسم

این کتاب اولین بار در ۱۹۷۷ منتشر شد. موضوع اصلی کتاب نقش آلمان به عنوان حامی صهیونیسم در اوایل قرن بیستم است. نویسنده، تاریخ صهیونیسم در آلمان را با تکیه بر اسناد دولتی بررسی می کند تا نشان دهد که آلمان با ترکیه جهت تاسیس یک موطن یهودی در فلسطین حتی قبل از ورود انگلستان به صحنه همکاری می کرده است. در ضمیمه کتاب مکاتبات میان تئودور هرتزل بنیانگذار صهیونیسم و دولت آلمان و نیز دیگر اسناد دولت آلمان در حمایت از صهیونیسم ارائه شده است.

Dick Hodder, Sarah J. Lloyd, and Keith Melachlan, eds, *Land-locked States of Africa and Asia*. London: Frank Cass Publishers, 1998, 215 Pages.

کشورهای محصور در خشکی آفریقا و آسیا

این کتاب چالش های موجود در ۴۴ کشوری را بررسی می کند که در قاره های آفریقا و آسیا آبراه های ساحلی دسترسی ندارند و به همین خاطر از مشکلات اقتصادی در حمل و نقل مردم و کالا از مشکلات

عظیم سابق به یک مقروض شدید مورد بررسی قرار می دهد که اوج آن نیاز به منافع مداوم استعمار از یک سو و غیر عملی بودن آن به دلیل هزینه ها و مخارج روبه رشد آن بود نیکلاس اوون به بررسی سیاست های ارنست بوین وزیر خارجه انگلستان می پردازد که در زمان دولت حزب کارگر خواستار تحول گسترده استعماری بود. حکومت تنها به حمایت ظاهری از برنامه او دست زد، و در نتیجه احساسات ناسیونالیستی طرفداران استقلال را تقویت کرد. کولینسکی کنترل مقاومت مردمی و بی نظمی را به عنوان ابزار نخبگان مصری و احزاب آنها مورد بررسی قرار می دهد. اما کنترل نخبگان سرانجام نتیجه عکس داد و به کودتای ۱۹۵۲ افسران آزاد منجر شد. مایکل اپل و ایلان پاپه تحولات مشابه را در عراق و اردن تحلیل کرده اند.

Isaiah Friedman, *Germany, Turkey and Zionism*, New Brunswick, NJ: Transaction Publishers, 1998, 419 Pages.

سیاسی در حفظ استقلال ملی رنج می برند. در چارچوب خاورمیانه، کیث مک لچلان بر مورد افغانستان تکیه کرده است. مقاله او جایگاه تاریخی افغانستان در «باز بزرگ» ژئوپلیتیک بین‌المللی انگلستان، چین و روسیه را که از موقعیت خطیر آن به عنوان یک دولت حایل ناشی می شد مورد بررسی قرار می دهد. در فصل دیگری از کتاب که به آسیای میانه اختصاص دارد، تجارت و حمل و نقل منطقه و تاثیر آنها بر تکامل اقتصادی منطقه ای مورد بررسی قرار گرفته است. مارتین ایرا کلاسز روشهای گوناگون حقوقی را برای مشکلات ناشی از محصور بودن در خشکی مورد بحث قرار داده است، و دیک هودر در پایان با توجه به تعداد فزاینده کشورهای محصور در خشکی خواستار تحقیقات بیشتر در این زمینه می شود.

سیاسی بررسی می کند و نه بر اساس ویژگی های دموگرافیک آنها. بن دور میان گروههای اقلیت بر حسب تمرکز مکانی نسبی آنها تمایز قایل می شود، و آنها را به گروههای اقلیت «فشرده» و «پراکنده» تقسیم می کند. برای نمونه، او فلسطینی های اردنی را «فشرده» می داند و در مقایسه با آنها، مسیحیان ارتدوکس لوانت را گروههای پراکنده تلقی می کند. کردها در یک حالت بینابین این دو مقوله قرار می گیرند. در این کتاب گروههای اقلیت مناطقی چون شمال آفریقا، لوانت، و منطقه خلیج فارس انتخاب شده و در مورد ویژگی های جمعیت شناسی، قومی، فرهنگی، اجتماعی و دینی آنها بحث شده است. نویسندگان تلاش کرده اند تا روابط گروههای اقلیت، رژیم ها را بررسی کرده و گرایشات ادغام گرایانه، همکاری، کشمکش و جدایی طلبی آنها را توضیح دهند. آنها افقهای آینده بسیاری از گروههای حاشیه ای نظیر قبطی های مصر، غیرمسلمانان سودان، گروههای شیعه عراق را چندان امیدوار کننده نمی دانند. در مقابل، افق بربرها در شمال آفریقا تا حدی روشن تر به نظر می رسد. در تمام مناطق

سیاسی در حفظ استقلال ملی رنج می برند. در چارچوب خاورمیانه، کیث مک لچلان بر مورد افغانستان تکیه کرده است. مقاله او جایگاه تاریخی افغانستان در «باز بزرگ» ژئوپلیتیک بین‌المللی انگلستان، چین و روسیه را که از موقعیت خطیر آن به عنوان یک دولت حایل ناشی می شد مورد بررسی قرار می دهد. در فصل دیگری از کتاب که به آسیای میانه اختصاص دارد، تجارت و حمل و نقل منطقه و تاثیر آنها بر تکامل اقتصادی منطقه ای مورد بررسی قرار گرفته است. مارتین ایرا کلاسز روشهای گوناگون حقوقی را برای مشکلات ناشی از محصور بودن در خشکی مورد بحث قرار داده است، و دیک هودر در پایان با توجه به تعداد فزاینده کشورهای محصور در خشکی خواستار تحقیقات بیشتر در این زمینه می شود.

Ofra Bengio and Gabriel Ben-Dor, eds, *Minorities and the State in the Arab World*. Boulder, CO: Lynne Rienner Publishers, 1999.

اقلیت ها و دولت در جهان عرب

این کتاب اقلیت ها را بر حسب تابعیت

خاورمیانه، اقلیت‌ها همیشه با ناسیونالیسم قبیله‌ای و جنبش‌های گسترده‌تر پان عربی و اسلامی در تعارض قرار دارند.

Tord Olsson, Elisabeth Ozdalga and Catharina Raudvere, eds, *Alevi Identity*. Istanbul, Turkey: Swedish Research Institute in Istanbul, 1998. 210, Pages.

هویت علوی

نویسندگان این کتاب بر این هستند که گروه‌های علوی به عنوان دوستداران و ستایش‌کنندگان حضرت علی (ع) همچنان از یک فرهنگ و هویت منحصر به فرد برخوردارند. در این کتاب جوامع علوی ساکن آناتولی ترکیه، نواحی بالکان اروپا و آسیای غربی عربی توجه جامعه‌شناسان را به خود جلب کرده است. مقالات این کتاب گزیده بحث‌های ارائه شده در کنفرانس ۱۹۹۶ پیرامون «مذهب، هویت فرهنگی، و سازمان اجتماعی در میان علوی‌ها در عثمانی و ترکیه نوین» را دربر می‌گیرد، که به همت موسسه تحقیقاتی سوئد در استانبول تدوین شده است. کتاب به تحلیل تاریخ، انسان‌شناسی و جامعه‌شناسی علوی

می‌پردازد و بر ارزش‌های ایدئولوژیک و رفتار سیاسی این جوامع تاکید می‌کند. بحث‌هایی نیز درباره سکولاریسم، سیاست، شهرنشینی و مهاجرت در ترکیه نوین ارائه شده است. نویسندگان مقالاتی به شرح زیر در کتاب ارائه داده‌اند: اریک کورنل پیرامون «بکتاش‌گرایی در بوسنی»، فاروق بلیچی درباره «کارکرد الهیات علوی-بکتاشی در ترکیه نوین»، روزن شاکر در مورد «علوی‌گرایی سیاسی در برابر سنی‌گرایی سیاسی: آمیزش‌ها و اختلافات»، و ایلبر اورتای علی پیرامون «نوگرایی عثمانی و ثابت‌گرایی».

Amnon Netzer, ed, *Padyavand*, Volume II. Costa Mesa, CA: Mazda Publishers, 1997, 655 Pages.

پادیانوند

این کتاب بخش دوم یک سلسه مطالعات یهودی و ایرانی است که ۲۶۶ صفحه آن به زبان انگلیسی و ۳۸۹ صفحه بقیه به زبان فارسی انتشار یافته است. مقالات و اسناد این کتاب میراث یهودی-ایرانی را مورد بررسی قرار داده و

چند فصل ویژه کتاب به یهودیان شیراز اختصاص داده شده است. کتاب با مروری بر مسئله یهودیان ایران آغاز می‌شود و در فصلهای دیگری به ابعاد سایر موضوع پرداخته شده است. به طور نمونه در یکی از فصلهای کتاب، دیوید پروشالمی شعر یهودی-ایرانی، یعنی شعر «عمرانی» را مورد تجزیه و تحلیل قرار داده است. راشل میلششتین در یکی از فصول «نقاشی‌های اسلامی پیامبران توراتی» را بررسی کرده است، و آلبرت کونفینو به «خاطرات سفر شیراز» پرداخته است. آمون تدوین‌کننده کتاب دو مقاله دیگر را به یهودیان شیراز اختصاص داده است: یکی مقاله «لملد: دانشمند برجسته‌ای از شیراز» و دیگری یک داستان کوتاه در مورد «بچه‌های تهران»، یعنی گروهی از کودکان یهودی است که طی جنگ جهانی دوم از اروپا به ایران آمدند و «زندگی جانکاهی» داشتند. تدوین‌کننده، عکسها و نامه‌هایی از آرشیوهای خود در کتاب ارائه داده است. در پایان یک روزشمار وقایع و یک بخش بررسی کتاب نیز به چشم می‌خورد.

Zehra F. Arat, ed. Deconstructing Images of "The Turkish Woman." New York: St. Martin's Press, 1998, 342 Pages.

شالوده‌شکنی تصویر زن ترک

نویسندگان کتاب ویژگیها و تصویرهای گوناگونی منسوب به «زن ترکی» را از ابعاد تاریخی و ایدئولوژیک مورد بررسی قرار داده‌اند. آرات تدوین‌کننده کتاب گفته است که «زن ترک یک ارجاع فرهنگی است که به منظور توصیف نمونه‌های «آرمانی» و «مفلوک» زن مورد بررسی قرار گرفته، و تحلیل این مسئله (سازه) نقطه تمرکز این کتاب است». مقالات کتاب موقعیت زنان را در چارچوب قالب‌های سیاسی و فرهنگی در حال تحول بررسی کرده‌اند. مقالات فوق در سه بخش ۱- دوران عثمانی، ۲- سالهای اولیه جمهوری ترکیه و ۳- دوران بسیج و پراکندگی سیاسی ارائه شده‌اند. مقالات «پوششی برای انقلاب: مادر، ملت، شهروند، و خرابکار در مطبوعات طنز عثمانی از ۱۹۱۱-۱۹۰۸» و «نهادهای فمینیستی و آمل دمکراتیک: مورد موسسه بام ارغوانی

سرپرستی از زنان»، از جمله مقالات این مجموعه هستند.

Virginia Danielson, *The Voice of Egypt: Umm Kulthum, Arabic Song, and Egyptian Society in the Twentieth Century*. Chicago: University of Chicago Press, 1997, 202 pages.

صدای مصر: ام کلثوم. آواز عربی و جامعه مصر در قرن بیستم

این کتاب، تنها شرح حال ام کلثوم محبوب‌ترین خواننده عربی نیست، بلکه به اهمیت سیاسی، اجتماعی و زیبا شناسنامه کار او نیز می‌پردازد. برای نمونه، نویسنده در فصل پنجم ام کلثوم را مبتکر دو جریان برجسته در جامعه مصر در سالهای دهه ۱۹۴۰، یعنی جریان مردم‌گرایی و جریان نوکلاسیک می‌داند. مردم‌گرایی موسیقی او آینه احساسات مردم عادی بود، که در مبارزه با یک رکود اقتصادی شدید کشاکش داشتند. مردم عادی در پی شیوه‌ای از موسیقی بودند که واقعیت تلخ آنها را خطاب قرار می‌داد، و نه نوعی گریز‌گرایی که از

مدتها قبل بر شیوه رمانتیک موسیقی مصر حاکم بود. جریان نوکلاسیک در زمان او در ادبیات آغاز شد و علی‌رغم سکولاریسم و مدرنیزاسیون مهاجم غرب، اهمیت اسلام را مورد تأکید مجدد قرار می‌داد. ام کلثوم با بکارگیری قصیده، یعنی نوعی از شعر مذهبی، در موسیقی خود به این جریان پیوست و از این طریق مردم عادی را با این جریان ادبی آشنا ساخت. در غیر این صورت امکان‌آشنایی آنها با ادبیات نوکلاسیک امکان‌پذیر نبود. به گفته نویسنده کتاب، این روش نمایشی ام کلثوم نشانه آن بود که غرب‌گرایی و سکولاریسم به عنوان الگوهای پویای اجتماعی در جامعه مصر ریشه نگرفته بودند. جنبه زیباشناسانه موسیقی ام کلثوم، همچون کیفیت صدای او نیز در کتاب مورد تجزیه و تحلیل قرار گرفته است. نویسنده در فصل پایانی میراث ام کلثوم را مورد تجزیه در تحلیل قرار داده و معتقد است که علی‌رغم مرگ او، بر تعداد شنوندگان او افزوده شده و او همچنان بر فرهنگ مصر تأثیر می‌گذارد.

گذاشته شده است. در مجموع، نویسندگان مفهوم مدرنیته و رابطه آن با فمینیسم در خاورمیانه را مورد انتقاد قرار داده اند.

Erika Friedle, *Children of Deh Koh: Young Life in an Iranian Village*. Syracuse, NY: Syracuse University Press, 1997, 300 Pages.

بچه های دهکوه: زندگی دوره جوانی در یک روستای ایرانی

نویسنده این کتاب انسانشناسی مشاهدات خود را بر بچه های دهکوه، یکی از روستاهای کوهستانهای جنوب غربی ایران از سال ۱۹۶۵ تا ۱۹۹۴ تمرکز کرده است. وی الگوهای رفتاری آنها نسبت به افراد بزرگتر، نظیر پدر و مادر، را در جریان فرایند اجتماعی شدن و قرار گرفتن در گروههای هممنوع و در ارتباط با موضوعات عمده ای چون مسئله جنسیت مورد بررسی قرار داده است. علی رغم تحقیقات گسترده پیرامون جنبه های روانشناسی تحول کودکان، نویسنده آگاهانه این بحث را مطرح کرده است تا خود را بیشتر و دقیقتر صرف واقعیات عینی کند و عینی باقی بماند. نویسنده

Lila Abu-Lghod, ed, *Remaking Women: Feminism and Modernity in the Middle East*, Princeton, Nj: Princeton University Press, 1998, 287 pages.

بازسازی زنان: فمینیسم و مدرنیته در خاورمیانه

این کتاب جنبش‌رهایی و برابری زنان (فمینیسم) در خاورمیانه را در قرن نوزدهم، اوایل قرن بیستم و اواخر این قرن در مصر، ایران و ترکیه بررسی می کند. نویسندگان کتاب در بحث پیرامون نقش زنان در خانواده و جامعه، تاریخها و روابط با استعمار و غرب، سیاستهای طبقاتی، استفاده ایدئولوژیک از اصلاحات اسلامی و مبارزه بر سر نقش قوانین اسلامی در دستگاههای حقوقی درستی را مورد تجزیه و تحلیل قرار می دهند. خالد فهمی، مروت حاتم، مارلین بوث و لیلیا ابولو قود جایگاه زن در مصر را در هر یک از دوره های تاریخی سه گانه بررسی می کند. نقش زنان در ایران توسط افسانه نجم آبادی و زهره سولیوان و نقش زنان ترکیه توسط و دنیس کاندیوتی به بحث

موقعیت محدود و تابع کودکان، به ویژه دختران را به نظم اجتماعی فرهنگی تمدن ایرانی مربوط می‌داند که در رابطه میان مسئولیت و اطاعت ریشه دارد، و براساس سلسله مراتب قدرت مرد و افراد مسن‌تر تنظیم شده است.

تهیه و تنظیم: دکتر حمید احمدی
استادیار علوم سیاسی دانشگاه تهران

زنان در جوامع مسلمان: گوناگونی در درون یگانگی

Herbert L. Bodman and Nayereh Tohidi
eds. *Women in Muslim Societies: Diversity Within Unity*, London and Boulder:
Lynne Rienner/ 1998 311 pages.

کتاب «زنان در جوامع مسلمان: گوناگونی در درون یگانگی» به کوشش دو پژوهشگر ایرانی و آمریکایی در یک مقدمه، پنج بخش و چهارده فصل در سال ۱۹۹۸ به

چاپ رسیده است. در مقدمه، هدف کتاب معرفی و تحلیل عوامل متعدد تأثیرگذار بر زنان مسلمان با جمعیتی نزدیک به نیم میلیارد نفر در سراسر جهان بیان شده است. بخش نخست که به قاره آفریقا اختصاص دارد، شامل سه فصل تحت عناوین «جنسیت و مذهب در هاسالند^۱ (در نیجر و نیجریه)»، «زمان برخورد نوگرایی با آداب سنتی»، و «گوناگونی فرهنگی در اسلام: حجاب و قوانین در تونس» می‌باشد. باربارا کوپر^۲ و نگارنده مقاله که در دانشگاه نیویورک به تدریس مشغول است، در نوشته‌ای به تفاوت‌های جغرافیایی و زمانی در تجربه زنان منطقه آفریقای غربی از دین اسلام می‌پردازد. وی قصد دارد تا تأثیر اسلام بر زندگی زنان یک گروه زبانی و قومی موسوم به هاسارا با در نظر گرفتن تاریخ پیچیده نیجر و نیجریه در ادوار استعماری و پس از استعمار نشان دهد. پژوهش بعدی توسط نور کاسامالی^۳ از منطقه آفریقای شرقی و در مورد خشونت نسبت به زنان و نقض حقوق بشر در بیست کشور آفریقای و بخش‌هایی از عمان و یمن به انجام رسیده است. جامعه‌شناس و پژوهشگر دانشگاه